

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีสถานะภคาคู่ มีอายุไม่เกิน 19 ปีบริบูรณ์ มาใช้บริการฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีนครินทร์และโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น

1.2 การเลือกตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด จากประชากรที่มารับบริการฝากครรภ์ ที่หน่วยฝากครรภ์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีนครินทร์และโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น เป็นการเก็บตัวอย่างในระยะเวลา 3 เดือน ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน 2548 โดยพิจารณาจากทะเบียนประวัติ โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่เคยผ่านการคลอด อายุไม่เกิน 19 ปีบริบูรณ์ มีสถานะภคาคู่สมรสคู่และไม่ได้แยกกันอยู่กับสามี
2. มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป หรืออยู่ในไตรมาสที่ 3 ของการตั้งครรภ์
3. ไม่มีภาวะแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์
4. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

1.3 การกำหนดขนาดตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ต้องประมาณค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดา ดังนั้นจึงกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของการคำนวณดังนี้ (Cochran, 1977 อ้างถึงในวรรณชนก จันทุม, 2545)

$$n = \frac{NZ^2\sigma^2}{Nd^2 + Z^2\sigma^2}$$

โดยที่

N = จำนวนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีอายุ ไม่เกิน 19 ปีบริบูรณ์ ที่มารับบริการแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์และโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ในปีพ.ศ. 2547 มีทั้งหมด 640 คน

n = ขนาดตัวอย่าง

σ^2 = ความแปรปรวนของการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในที่นี้ได้จากการศึกษาของ กัลยา ปนสันเทียะ (2542) ที่ศึกษาพัฒนาภิโงในบทบาทการเป็นมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น = 0.49 ซึ่งคิดเป็นค่าความแปรปรวน = 0.24

d = ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ในที่นี้กำหนดไม่เกิน 10%

Z = ค่าปกติมาตรฐานที่ได้จากตารางการแจกแจงปกติ ซึ่งขึ้นกับระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด คือ 95% ฉะนั้น $Z = 1.96$

แทนค่าตามสูตร

$$n = \frac{640 (1.96)^2 0.24}{640 (0.1)^2 + (1.96)^2 0.24}$$

$$n = 80.59$$

ขนาดตัวอย่างจากการคำนวณได้ 81 คน ฉะนั้นจะต้องเก็บตัวอย่างอย่างน้อย จำนวน 81 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์สำหรับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน (ภาคผนวก ง) ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและสามี

ส่วนที่ 2 แบบประเมินลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว

ส่วนที่ 3 แบบประเมินการปฏิบัติพัฒนาจิตใจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

ส่วนที่ 1 แบบประเมินข้อมูลส่วนบุคคลของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและสามี ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม โดยสัมภาษณ์ข้อมูลจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ข้อมูลส่วนบุคคลของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สมาชิกในครอบครัว อายุครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรก อายุครรภ์ในปัจจุบัน ระยะเวลาที่สมรสหรืออยู่ร่วมกับสามี การวางแผนการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด ประวัติการแท้งบุตร ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ ความพร้อมในการมีบุตรหรือเลี้ยงดูบุตร การพยายามทำแท้งในครรภ์ปัจจุบัน ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กเล็ก และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตร ข้อคำถามทั้งหมดมีจำนวน 15 ข้อ สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลของสามีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความพอเพียงของรายได้ครอบครัว ความต้องการมีบุตรของสามี และความรักนิชชอบของสามีต่อการตั้งครรภ์ครั้งนี้ ข้อคำถามทั้งหมดมีจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว ผู้วิจัยได้ประยุกต์เครื่องมือประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัว โดยใช้กรอบแนวคิดในการประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวของ McCubbin et al. (1996) ซึ่งประกอบด้วยลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว 5 ด้าน มีข้อคำถามรวม 45 ข้อ มีทั้งคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบ ลักษณะคำตอบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่ตรงเลยจนถึงตรงมากที่สุด โดยมีความหมายของคำตอบดังนี้

ไม่ตรงเลย	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติดังข้อความนั้นเลย
ตรงเล็กน้อย	หมายถึง	เคยปฏิบัติดังข้อความนั้นบ้าง นานๆครั้งหรือเป็นส่วนน้อย
ตรงปานกลาง	หมายถึง	เคยปฏิบัติดังข้อความนั้นเป็นบางครั้ง หรือเคยปฏิบัติเท่ากับไม่เคยปฏิบัติ
ตรงมาก	หมายถึง	เคยปฏิบัติดังข้อความนั้นบ่อยๆ หรือเป็นส่วนมาก
ตรงมากที่สุด	หมายถึง	เคยปฏิบัติดังข้อความนั้นเป็นประจำหรือทุกครั้ง

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าเลือกตอบ

	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
ไม่ตรงเลย	ได้ 1 คะแนน	ได้ 5 คะแนน
ตรงเล็กน้อย	ได้ 2 คะแนน	ได้ 4 คะแนน
ตรงปานกลาง	ได้ 3 คะแนน	ได้ 3 คะแนน
ตรงมาก	ได้ 4 คะแนน	ได้ 2 คะแนน
ตรงมากที่สุด	ได้ 5 คะแนน	ได้ 1 คะแนน

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ประเมินลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวซึ่งปรับมาจากเกณฑ์ของ McCubbin et al. (1996) และแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ช่วง มีรายละเอียดดังนี้

1) ความเกาะเกี่ยวในครอบครัว (Family Coherence) ใช้ประเมินว่าครอบครัวมีความชัดเจนในครอบครัวและมีการให้ความหมายการยอมรับต่อเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมทั้งความเคารพศรัทธาในศาสนาอยู่ในระดับใด แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 7 ข้อ ทุกข้อเป็นคำถามเชิงบวก ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยใช้อันตรภาคชั้น ค่าคะแนนรวมอยู่ในช่วง 7 - 35 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง และแปลผลได้ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 27.0 - 35.0	ถือว่ามีความเกาะเกี่ยวในครอบครัวสูง
คะแนนอยู่ระหว่าง 17.0 - 26.9	ถือว่ามีความเกาะเกี่ยวในครอบครัวปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 7.0 - 16.9	ถือว่ามีความเกาะเกี่ยวในครอบครัวต่ำ

2) ความเข้มแข็งของครอบครัว (Family Hardiness) ใช้ประเมินว่าครอบครัวมีความเข้มแข็งภายในครอบครัว สามารถควบคุมและจัดการต่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ในระดับใด แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 11 ข้อ ทุกข้อเป็นคำถามเชิงบวก ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยใช้อันตรภาคชั้น ค่าคะแนนรวมอยู่ในช่วง 11 - 55 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง และแปลผลได้ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 41.0 - 55.0	ถือว่ามีความเข้มแข็งในครอบครัวสูง
คะแนนอยู่ระหว่าง 26.0 - 40.9	ถือว่ามีความเข้มแข็งในครอบครัวปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 11.0 - 25.9	ถือว่ามีความเข้มแข็งในครอบครัวต่ำ

3) ความยืดหยุ่นของครอบครัว (Family Flexibility) ใช้ประเมินครอบครัวที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนกฎระเบียบและบทบาทในครอบครัวอยู่ในระดับใด แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 7 ข้อ ทุกข้อเป็นคำถามเชิงบวก ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยใช้อันตรภาคชั้น ค่าคะแนนรวมอยู่ในช่วง 7 - 35 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง และแปลผลได้ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 27.0 - 35.0	ถือว่ามีความยืดหยุ่นในครอบครัวสูง
คะแนนอยู่ระหว่าง 17.0 - 26.9	ถือว่ามีความยืดหยุ่นในครอบครัวปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 7.0 - 16.9	ถือว่ามีความยืดหยุ่นในครอบครัวต่ำ

4) ความผูกพันของครอบครัว (Family Bonding) ใช้ประเมินครอบครัวที่มีความผูกพันภายในครอบครัวอยู่ในระดับใด แบบสัมภาษณ์มีจำนวน 8 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวกจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, 7 และ 8 เป็นคำถาม

เชิงลบจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 - 5 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยใช้อันตรายภาคชั้น คะแนนรวมอยู่ในช่วง 8 - 40 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง และแปลผลได้ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 30.0 - 40.0	ถือว่ามีความผูกพันในครอบครัวสูง
คะแนนอยู่ระหว่าง 19.0 - 29.9	ถือว่ามีความผูกพันในครอบครัวปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 8.0 - 18.9	ถือว่ามีความผูกพันในครอบครัวต่ำ

5) การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัว ใช้ประเมินครอบครัวว่าการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการปฏิบัติกิจกรรมพิเศษเนื่องในโอกาสต่างๆอยู่ในระดับใด แบบสอบถามนี้มีจำนวน 12 ข้อ ทุกข้อเป็นคำถามเชิงบวก ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยใช้อันตรายภาคชั้น คะแนนรวมอยู่ในช่วง 12 - 60 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง และแปลผลได้ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 44.0 - 60.0	ถือว่ามีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษในครอบครัวสูง
คะแนนอยู่ระหว่าง 28.0 - 43.9	ถือว่ามีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษในครอบครัวปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 12.0 - 27.9	ถือว่ามีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษในครอบครัวต่ำ

สำหรับลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวม มีคะแนนรวมอยู่ในช่วง 45 - 225 คะแนน ซึ่งแบ่งเกณฑ์และแปลผลได้ ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 166.0 - 225.0	ถือว่ามีการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมสูง
คะแนนอยู่ระหว่าง 106.0 - 165.9	ถือว่ามีการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 45.0 - 105.9	ถือว่ามีการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบประเมินการปฏิบัติพัฒนาจิตใจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ใช้ประเมินว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการปฏิบัติพัฒนาจิตใจในบทบาทมารดาของระยะตั้งครรภ์ อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่การเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์ของคุณเขาวลักษณะ เสรีเสถียร (2543) ซึ่งสร้างตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่หรือพัฒนาใจ (Developmental tasks) ของหญิงตั้งครรภ์ของ May & Malmeister (1994) ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน มีข้อคำถามรวม 38 ข้อ มีทั้งคำถามเชิงบวกและเชิงลบ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่มีเลยจนถึงมากที่สุด โดยมีความหมายของคำตอบ ดังนี้

ไม่มีเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นจริงทั้งหมด
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการปฏิบัติตามความเป็นจริงเพียงส่วนน้อย
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการปฏิบัติตามความเป็นจริงของท่านเพียงครึ่งหนึ่ง
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการปฏิบัติตาม

มากที่สุด หมายถึง ความเป็นจริงเป็นส่วนมาก
 ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการปฏิบัติตาม
 ความเป็นจริงทั้งหมด

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าเลือกตอบ

	คำถามเชิงบวก		คำถามเชิงลบ	
ไม่มีเลย	ได้	1 คะแนน	ได้	5 คะแนน
น้อย	ได้	2 คะแนน	ได้	4 คะแนน
ปานกลาง	ได้	3 คะแนน	ได้	3 คะแนน
มาก	ได้	4 คะแนน	ได้	2 คะแนน
มากที่สุด	ได้	5 คะแนน	ได้	1 คะแนน

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ประเมินการปฏิบัติพัฒนกิจแบบอิงเกณฑ์ โดยกำหนดร้อยละของคะแนน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ซึ่งปรับเปลี่ยนจากเกณฑ์ประเมินเดิม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการแบ่งระดับการปฏิบัติพัฒนกิจและเข้าใจง่าย ดังต่อไปนี้

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80.0 ขึ้นไป	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับดี
คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 60.0 - 79.9	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนน้อยกว่า ร้อยละ 60.0	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับไม่ดี

1. การยอมรับการตั้งครรรค์ ใช้ประเมินความรู้สึกและพฤติกรรมของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นที่แสดงออกต่อการตั้งครรรค์และกำลังจะมีบุตรของตนเอง และให้การสนับสนุนทารกในครรรค์ มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-7 เป็นคำถามเชิงบวก 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 - 6 เป็นคำถามเชิงลบ 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ซึ่งมีคะแนนรวมอยู่ในช่วง 7 - 35 คะแนน และแปลผลดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 28.0 - 35.0	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับดี
คะแนนอยู่ระหว่าง 21.0 - 27.9	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 7.0 - 20.9	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับไม่ดี

2. การสร้างสัมพันธภาพกับทารก ใช้ประเมินความรู้สึกรักใคร่ ผูกพัน การนึกคิดจินตนาการ และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อทารกในครรรค์ มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8 - 13 เป็นคำถามเชิงบวก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9, 11 - 13 เป็นคำถามเชิงลบ 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8 และ 10 ซึ่งมีคะแนนรวมอยู่ในช่วง 6 - 30 คะแนน และแปลผลดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 24.0 - 30.0	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับดี
คะแนนอยู่ระหว่าง 18.0 - 23.9	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง 6.0 - 17.9	ถือว่ามี การปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับไม่ดี

3. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง ใช้ประเมินการตอบสนองทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกายและอารมณ์ มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 14 - 19 เป็นคำถามเชิงบวก 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 14 - 16 เป็นคำถามเชิงลบ 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 17 - 19 ซึ่งมีคะแนนรวมในช่วง 6 - 30 คะแนน และแปลผลดังนี้

- คะแนนอยู่ระหว่าง 24.0 – 30.0 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับดี
 คะแนนอยู่ระหว่าง 18.0 – 23.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 6.0 – 17.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับไม่ดี
4. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรส ใช้ประเมินความรู้สึกรักใคร่ ผูกพัน การนึกคิดจินตนาการและพฤติกรรม ที่แสดงออกถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อทารกในครรภ์ มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 20 – 25 เป็นคำถามเชิงบวก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 22 - 25 เป็นคำถามเชิงลบ 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 20 และ 21 ซึ่งมีคะแนนรวมอยู่ในช่วง 6 – 30 คะแนน และแปลผลดังนี้
- คะแนนอยู่ระหว่าง 24.0 – 30.0 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับดี
 คะแนนอยู่ระหว่าง 18.0 – 23.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 6.0 – 17.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับไม่ดี
5. การเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา ใช้ประเมิน ความรู้สึก การมีปฏิสัมพันธ์และการพึ่งพาอาศัยกันและกัน ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับสามี มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 26 – 32 เป็นคำถามเชิงบวก 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 28 – 32 เป็นคำถามเชิงลบ 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 26 และ 27 ซึ่งมีคะแนนรวมอยู่ในช่วง 7 – 35 คะแนน และแปลผลดังนี้
- คะแนนอยู่ระหว่าง 28.0 – 35.0 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับดี
 คะแนนอยู่ระหว่าง 21.0 – 27.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 7.0 – 20.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับไม่ดี
6. ด้านการยอมรับบทบาทการเป็นมารดา ใช้ประเมินความรู้สึกรักใคร่ ผูกพัน การนึกคิดจินตนาการและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อทารกในครรภ์ มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 33 - 38 เป็นคำถามเชิงบวก 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 33 – 35, 37 และ 38 เป็นคำถามเชิงลบ 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 36 ซึ่งมีคะแนนรวมรวมอยู่ในช่วง 6 – 30 คะแนน และแปลผลดังนี้
- คะแนนอยู่ระหว่าง 24.0 – 30.0 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับดี
 คะแนนอยู่ระหว่าง 18.0 – 23.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 6.0 – 17.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานอยู่ในระดับไม่ดี
- สำหรับการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาโดยรวม มีคะแนนในช่วง 38 – 190 คะแนน แปลผลดังนี้
- คะแนนอยู่ระหว่าง 152.0 – 190.0 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาในระดับดี
 คะแนนอยู่ระหว่าง 114.0 – 151.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาในระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 38.0 - 113.9 ถือว่ามีการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาในระดับไม่ดี

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ส่วน ที่สร้างเสร็จแล้วไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญสาขาการพยาบาลสูติศาสตร์ 3 ท่าน สาขาการพยาบาลครอบครัว 2 ท่าน โดยตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะหน้าที่ของครอบครัวและการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ว่าถูกต้อง

ครบถ้วนตามกรอบแนวคิดหรือไม่ ข้อความแต่ละข้อสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและวัตถุประสงค์ที่จะวัดหรือไม่ จากนั้นนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด มาพิจารณาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวอย่างข้อคำถามด้านความเกาะเกี่ยวในครอบครัว เช่น 1) ครอบครัวท่านยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในครั้งนี้อหรือไม่ ได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับเรื่องการศึกษา เป็นครอบครัวท่านยอมรับการตั้งครรภ์ครั้งนี้หรือไม่ ซึ่งถือว่าการตั้งครรภ์เป็นเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ปรับเพิ่มข้อคำถามเพิ่มขึ้นจากเดิมให้มีความเหมาะสมกับเรื่องการศึกษา จากนั้นจึงนำมาหาความเที่ยงต่อไป

2.2.2 การหาความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา เป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ครรภ์แรกที่มีสถานะภาพคู่ มีอายุไม่เกิน 19 ปีบริบูรณ์ ซึ่งมาฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์และโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น จำนวน 20 คน หาค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยพบว่าลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว มีความเที่ยง เท่ากับ 0.957 และการปฏิบัติพัฒนากิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.924

3. การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิหน่วยตัวอย่างตลอดขั้นตอนการวิจัย โดยยื่นหนังสือขอรับการรับรองด้านจริยธรรมและการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในเดือนสิงหาคม 2548 และได้รับการพิจารณาผ่านการรับรองในวันที่ 23 กันยายน 2548 (ภาคผนวก ก) จากนั้นจึงดำเนินการเก็บข้อมูล โดยยึดหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 3 ประการ ได้แก่ ความเคารพในบุคคล (Respect for persons) ผลประโยชน์ (Benefit) และหลักความยุติธรรม (Justice) (บุปผา ศิริรัมย์, 2544) โดยเริ่มจากผู้วิจัยแนะนำตัวต่อหน่วยตัวอย่าง และเชิญเข้าร่วมโครงการวิจัยตามความสมัครใจ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของการศึกษา อธิบายให้ทราบถึงวิธีการสัมภาษณ์ เวลาที่จะใช้และสิทธิที่จะไม่เข้าร่วมวิจัยหรือออกจากการศึกษาได้ตามต้องการ โดยไม่มีผลต่อการรักษาและบริการที่ได้รับหรือก่อให้เกิดอันตรายใดๆ ข้อมูลทั้งหมดของหน่วยตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและมีการนำเสนอเป็นภาพรวม เมื่อหน่วยตัวอย่างยินยอมขอให้หน่วยตัวอย่างลงลายลักษณ์อักษรแสดงความยินยอม ในแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วม โครงการ (ภาคผนวก ข)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังนี้

- 4.1 ทำหนังสือถึงคณะกรรมการการวิจัยจริยธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขออนุมัติทำวิจัย
- 4.2 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศรีนครินทร์และโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น เพื่อชี้แจงเหตุผลและขออนุมัติเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.3 ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าแผนก หน่วยฝากครรภ์ผู้ป่วยนอก เพื่อขอความร่วมมือและชี้แจงวัตถุประสงค์รวมทั้งขั้นตอนการเก็บข้อมูล
- 4.4 เลือกหน่วยตัวอย่างที่มารับบริการฝากครรภ์แผนกผู้ป่วยนอก ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนด

4.5 ผู้วิจัยแนะนำตัว พுகุศลสร้างสัมพันธ์ภาพ ขอความร่วมมือและชี้แจงกับหน่วยตัวอย่าง ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และการพิทักษ์สิทธิแก่ผู้ร่วมวิจัย

4.6 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายการตอบแบบสัมภาษณ์และทำเครื่องหมายลงในแบบสัมภาษณ์ตามการตอบของหน่วยตัวอย่าง ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 40 – 45 นาที ต่อ 1 หน่วยตัวอย่าง

4.7 ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 3 เดือน จากเดือนกันยายน - พฤศจิกายน 2548

4.8 ดำเนินการเก็บข้อมูลจนกระทั่งได้ข้อมูลจากหน่วยตัวอย่างครบ 81 คน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหญิงตั้งครรภ์และสามี ข้อมูลมีระดับตัวแปรอยู่ในมาตรานามบัญญัติและเรียงอันดับ นำเสนอโดยการแจกแจงความถี่ และอัตราส่วนร้อยละ

5.2 ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมและรายด้าน ข้อมูลมีระดับตัวแปรอยู่ในมาตราอันดับ วิเคราะห์และนำเสนอในรูปคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 การปฏิบัติพัฒนาภพในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นโดยรวมและรายด้าน ข้อมูลมีระดับตัวแปรอยู่ในมาตราอันดับ วิเคราะห์และนำเสนอในรูปคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมและรายด้าน กับการปฏิบัติพัฒนาภพในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยสถิติที่ใช้ทดสอบค่าความสัมพันธ์คือ วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 ทดสอบอิทธิพลการทำนายของลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวต่อการปฏิบัติพัฒนาภพในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple linear regression) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05